Länsstyrelsen
Värmland

Riksintresse för kulturmiljövården: Millesvik

Områdesnamn: Millesvik

Områdesnummer: K 37

Kommun: Säffle

Socken: Millesvik

Sammanfattning

Innehåll

Fornlämningar, medeltidskyrka, herrgårdsbebyggelse. Brons- och järnålder, medeltid, 1850-tal.

Urvalsmotiv

Vetenskapligt/pedagogiskt. Koncentrerat av Värmlandsnäs sammansatta fornlämningsbestånd med tyngdpunkt lagd på bronsålderns rösegravar och järnålderns gravfält med högar och stensättningar. Bebyggelsehistorisk kontinuitet påvisas i sambandet med Millesviks medeltida kyrka (1100-tal), pilgrimsled och medeltida gårdslägen. Herresätet Hjälleskate är av hög ålder med nuvarande byggnader från 1800-talets förra hälft.

Beskrivning

Värmlandsnäs slättbygder kännetecknas av en förhållandevis hög uppodling som återgår till forntiden. Inom och i omedelbar anslutning till odlingslandskapet på åskrön och andra impediment förekommer fornlämningar från forntidens samtliga skeden. Närmast vänerstranden dominerar bronsålderns rösegravar och i nära kontakt med jordbruksmarken de för järnåldern kännetecknande gravfälten med inslag av företrädesvis högar och stensättningar. Millesviks medeltidskyrka, vars äldsta delar återgår till 1100-talet, belyser områdets bebyggelsehistoriska kontinuitet och den kristna bygd som utgör de förhistoriska gravfältens direkta

arvtagare. Genom området löper också en medeltida pilgrimsväg mot norska Nidaros. Flera gårdsbruk har anor som sträcker sig ned i medeltid - sannolikt också förhistorisk tid. Herresätet Hjälleskate i tidsenligt empireinspirerad panelarkitektur utgör en av länets mest skyddsvärda bebyggelsemiljöer.

Kulturhistoriskt värde

Värmlandsnäs och särskilt miljöområdet vid Millesvik utgör länets fornlämningstätaste och är av stort arkeologiskt och kulturgeografiskt intresse. Millesviksområdet representerar ett koncentrat av halvöns sammansatta och tidsmässigt varierade fornlämningsbestånd och visar på Värmlandsnäs som länets mest betydelsefulla kontaktzon med Kållandsö och landskapen söder om Vänern. Bronsålderns rösegravar i strandnära lägen liksom järnålderns högar och stensättningar antingen ensamliggande eller samlade i gravfält dominerar. Millesviks 1100- talskyrka, med nuvarande utförande från 1600-talet, i kombination med den medeltida pilgrimsvägen och enskilda gårdsbruk som sträcker sig ned i medeltid-forntid, sammanfattar på ett osedvanligt tydligt satt kontinuiteten i landskapets bebyggelsehistoriska utveckling. Herremansbebyggelsen på Hjälleskate i tidsenligt 1850-talsutförande illustrerar den fullsuttna jordbruksbefolkningens byggnadsskick.

Hot

Ej specificerat.

Skydd

- Kyrkan och begravningsplatsen utgör kyrkliga kulturminnen enligt Kulturminneslagen (KML).
- Fornlämningarna inom området äger skydd enligt KML.

Avsikter och åtgärder

Nybyggelse inom riksintresseområdet prövas restriktivt. Kalavverkning eller omföring av jordbruksmark till skogsmark bör inte ske.

Riksantikvarieämbetets värdetext (1996)

Motivering

Ovanligt tät och formsammansatt fornlämningsmiljö från sten-, brons- och järnåldern.

Uttryck för riksintresset

Mer än 200 gravar i flera gravfält och ensamlägen. Rösen, bland annat ett av Sveriges största långrösen. Stensättningar med kal stenfyllning, högar, övertorvade stensättningar, klumpstenar, domarringar, hällkista. Ca 100 odlingsrösen.

I området ingår även

Millesviks 1100-talskyrka, pilgrimsled och medeltida gårdslägen. Hjälleskate herrgård med nuvarande byggnader från 1800-talets förra hälft.

Övrigt

Riksintresset Millesvik överensstämmer i stort med kulturmiljön Millesvik (7) enligt kulturmiljöprogrammet för Värmlands län.

Referenser

- Kulturminnesvårdens riksintressen i Värmlands län, Länsstyrelsen 1980.

Ändringsinformation

Datum, kommentar:

- 2007-11-05: Huvuddelen av informationen hämtad från 1988 års beskrivning av riksintressen i Värmlands län.
- 2007-12-10: Beskrivningen av områdets skydd ändrad till aktuella förhållanden och gällande lagstiftning.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan.